

S O K F É L E .

XXXII szám Béts. August 21 - dikén.

1832

A' beteg Deák *) a' Hazához.

Rokkant tagjaim a' temető

Poraiba, mint edgy ágynak

Édes álomban melengető

Párnai alá, úgy vágynak.

Más részről a' szív vérzik bennem,

Hogy életem tavasszába'

Kell kényszerítetve le mennem

A' Halottak országába.

Ha már egy tavaszt, 's nyarat érnek

A' virágok 's osztán léznek

*) Ezen beteg Deák volt Néhai *Varga István*, ki született Fehér Vármegyében Sár-Keresztúron, 1806-ban. Oskolai pályáját 13 esztendőök alatt a' Pápai Ref: Collegiumban, a' legnagyobb sőt sokszor erejét fellyül múltó szorgalommal elvégezvén, az 1831 Oskolai esztendőre a' fenn említett Collégiumban Rhétorok közönséges Tanító-jává rendeltetett: de az irigy sors addig küldözgette a' külömben is erőtelen Ifjúra a' gyötrő nyavalyákat, hogy végre sok sinlődései 's éppen tanulói pályája végezte után, mint a' megrakodott méhet mikor vissza reptibe a' szélvész utól éri, úgy őtet is, midön fel vállalt hivatala viselésére a' Nemes Collegiumba vissza térni akarna, a' mult 1831-dik esztendei Sept. 25-dikén az élők közül kiragadta. Ezen verse beteg ágyában találtatott, mellyet valamint többeket is, a' Hazával kívánt közleni Barátja 's Tanuló Társa. B. J.

Áldozati az őszi dérnek
 Fájhat e' ez a' kertésznek? —
 Nem! — de nézzük, ha a' tavasznak
 Napjaiban nevendéki
 Sorvadnak, kókkadnak, el asznak
 Nem méltán fáj e' ez néki? —
 Így vagyok én is. — Ha engemet
 Ősz hajak ékesítnének,
 Örömet hajtnám le fejemet
 A' Párkák vas törvényének:
 De most fáj, hogy mikor még holló
 Szint jádzanak a' haj fürtök,
 'S Lantolni tanítgat Apollo:
 Ti égiek el nem túrtök.
 Már tizenháromszor adának
 Megért szemet a' Kalászok
 Miolta a' Bölts Minervának
 Kertjeibe' tsúszok, mászok.
 Szedtem is sok szép virágokat
 Reménylén, hogy valahára
 Hiven feltehetem azokat
 Édes Hazám oltárára.
 Márton, Sebestyén, Edelényi
 Engem böltsen vezérlének.
 Szívemnek biztató reményi
 Szép jövendőt ígérének:
 De reményem szép árbotzfái
 Töredeznek, — szakadoznak
 Partra siető vitorlái
 Repedéznek, — hasadoznak. —
 Sokszor meghajtom rezgő térdem
 Rejtekembe' a' jó Egek
 Előtt, és tölök vágyva kérdem
 Hogy én még meddig pihegek?

Mondtam a' halálnak: „meghasad
 Szívem kínos gyötrelmébe',
 Rejtsd el tehát villogó vasad
 Még egy kitsit hüvelyébe;
 Majd ha mosolyog még egy két hét
 Rám 's egy két esztendő: velem
 Akkor kóstoltassd meg a' Léthét,
 Tsak hogy most legyen kegyelem.“
 De mint valami kő darabok
 Némák ezek, 's nem felelnek,
 'S így engem a' kétséges habok
 Hol felvetnek, hol elnyelnek.
 Édes Magyar Hazám! ha talán
 Történetből még megélek;
 Éltemnek delén 's esthajnalán
 Egyedül tsak néked élek:
 De ha a' mennyei hatalom
 Nem enged érnem több nyarat;
 Magamat ezzel vigasztalom:
 Szent volt bennem az akarat.

P h i l o s o p h i a.

Ki vagyok? Honnan? 'S mire vagyok? Ezek azon nagy kérdések, melyek az emberben, mihelyt önnön emberiségének tiszta esméretére jutott, erednek. Minnekelőtte még az ember ezen kérdéseket magának tette volna, szoros öszveköttetésben és sokféle viszontarányosságban találta magát a' külső ötet környékező természettel. Alig fordítja figyelmét ezen viszontarányosságokra, ismét ezen kérdések támadnak: Mi? Honnan? 'S mire van ezen természet? — Az ő teremtese vagyok e' én? — Vagy ő az én alkotmányom? Vagy talán mind ketten egy közönséges kútfőből

eredtünk? Ha ezen kérdések egyszer az ember lelke előtt forognak, azokra fordítja egész figyelmét, gondolkodásainak legfontosabb tárgyává válnak, 's azok' kifejtésekre szüntelen ösztönözi ötlet belső természete. De ezen kérdések nem véletlenül erednek az emberben, hanem mindég belső valóságából tsiráznak, mihelyt ez a' kifejlődésnek azon poltzára jutott, a' hol mint tökéletes ész egész fényében világít; mert tsak annyiban tehet az ember szert észre, a' mennyiben a' dolgok' *mivolta, alapja, 's tzélja* megvizsgálására való igyekezet benne él, 's munkálódik. Az emberrel tehát véle született valamelly belső eleven igyekezet magasabb esméretre, tudományra, 's böltsességre, vagy idegen néven a' dolgot nevezvén, — az ember philosophiara (böltselkedésre) született; mert magában a' tökéletes Philosophia nem egyéb, mint az észnek lehetsé legnagyobb kifejtődése. Ezen isteni szikra, melly az emberi valóság 'belsejében el vagyon rejtve, lassan lassan igéző világosságra gerjesztetik, melly különféle embereknél, nemeknél, 's nemzeteknél külön féle fényel ragyog, 's sok formában jelenik meg. De mindenütt a' hol egész fényében sugárzik, a' halandót az emberi méltóság legfenntebb poltzára emeli; megszerzi néki az erköltsi szabadságot, bizonytságot ad isteni eredetéről, 's olly hatalommal ruházza fel, melly által a' természet erejét kényyére használhatja.

I. Sándor Orosz Tsászár.

I. Sándor, szokása szerént egyszerű öltözetben indulván egykor sétálni: a' temető helynél megállott, a' hol egy sir ásó dolgozott. Nyájas tekintettel felé fordulván, így szólítja meg: Barátom! Te nem igen mélyen ásod a' sirt, jobb lenne ha minden esetre egy

öllel vagy leg alább féllel mélyebben ásnád. Amaz hideg vérrel 's nevé a' legnagyobb illendőséggel így felelt: Most ilyen a' módí, azért külömben én sem ásom, most egyszer! A' Tzár ekkor elő hívat egy felvígyázót, és elébe terjeszti, hogy a' sir ásó munkájával éppen nints megelégedve. A' felvígyázó nem tudván, kivel beszéll; így szóllott: Mit tartozik ez az Úrra? Én azt akarom, monda a' Tzár, hogy minden polgár betsületesen végezze el a' maga rendes kötelességét, most nevezetesen az a' kívánságom, hogy ez másképpen legyen. — Jó ember! monda a' felvígyázó menj haza békével, 's ne aggódj az efféle dologgal, a' mi te reád semmit sem tartozik, — Midőn beszédjét tovább folytatná: a' Tzár értésére adja néki, kivel van dolga. A' felvígyázó leborúlt lábaihoz és sirva kért magának botsánatot. Te megérdemled a' büntetést, — szólla a' Tzár, — egyetlen magad viseletéért, és meg is fogsz büntettetni. A' felvígyázó nem szűnt meg a' Sírástól. — Van e' feleséged 's gyermeked? Kérdezi tőle a' Tzár. Igen is! Van egy jó feleségem 's öt gyermekem, — e vala a' feletet. Akkor így szóllott a' Tzár: Eredj haza sietve, 's köszönd feleségednek 's gyermekeidnek meg szabadulásodat.

Hirtelenkedés az ítéletben.

Gróf Daru ezen tizmű munkájában: *Histoire de la republique de Venise*, e' következő történetet olvassuk. Valamelly nagy úrnak, ki Velentzében tartózkodott jeles summa pénzét ellopták, a' mellyen ő nagyon boszszonkodott, és a' Velentzei kormányzékot nyilván gyalázta, melly, a' mint ő mondotta az idegeneket csak kikutatja, a' helyett, hogy bátorságokra ügyelne. Egy néhány nap mulva elútazott. Fele útjá-

ban Velentzétől a' tenger partjára tsónakja egyszerre megáll. Ennek okát a' hajóstól kérdezvén, hallja, hogy egy veres zászlós tsónak jelt ad nekik, hogy egy toppot se merjenek tovább menni. Most jutottak eszébe az útazónak gondolatlan beszédjei, 's azon rémítő esetek, mellyeket néki Velentzében elbeszéllettek ezen dolog felől. Közepében a' lagunáknak víz, és ég között aggódva várta az ötlet üldözőket.

Ezek eljönnek, beszáltnak tsólnokjába 's megszólítják, hogy menjen által egy kevéssé az ő hajójokra. Az útazó szomorú képzetekkel engedelmeskedett.

Az Úr e' szólla egyik a' hajóban lévők közül C... Hertzeg? — Igenis. — Nemde az urat a' mult pénteken meglopták? — Igenis. — Nagy a' vesztesége? — 500 arany. — Miben tartotta azokat? — Egy zöld zatskóban. Senkire sem gyanakodik? — Egy odavaló inasra, kit szolgálatomba vettem. — Megesmerné azt? — Kétség kívül. — Ezen szavaknál a' beszéllő félre ruga lábával egy rongyos köpönyeget, 's egy holt embert fedezte fel, ki kezében egy zöld zatskót tartott. Itt van a' pénze, folytatá most a' Velentzei beszédjét, vigye el az Úr; a' mint látja a' tolvaj megbüntettetett, útazon az úr tovább, de jegyezze meg magának, hogy többször ezen országba ne jőjjön, mellyben a' kormány széki böltsességét 's ügyességét ki tsúfolta.

Fridrik, — a' kire a' Világ, kevesellvén a' Nagy nevet, Egyetlenegy Fridrik nevet méltán ruházott — meglátott egykor kertjében egy Hollandiai kereskedőt. Hozzá menvén, kérdezi tőle; nem a' vólna szándéka, hogy a' kertet megnézzé? Igen is az! — felele a' kereskedő, nem is gyanítván, kivel beszéll, — de nem tudom, hogy eshetnék meg, mivel a' mint hallom itt-

hon van a' király. — Éj! monda a' király, — én elvezetem az Urat, jöjjön tsak velem. Akkor megmutogattott a' kereskedőnek minden figyelemre méltó nevezetességeket a' kertben, és több ízben kérdezte tőle, mitsoda vélekedése volna némely dolgokra nézve? Végre tzélját érven a' kereskedő elő veszi pénzes zatskóját, 's horra valóval akarja megjutalmazni Vezetője fáradságát. Az Isten őrizzen! monda amaz — én az Úrtól semmit sem veszek el: majd lenne nekem, ha azt megtudná a' király. A' kereskedő tehát újra meg újra köszönnvén a' tapasztalt nyájas indulatot, elvál a' Vezetőtől. De mennyire elbámúlt midőn tsak hamar azután a' Valóságos kertészszel találkozáván, megtudja, hogy a' ki őtet a' kertnek minden részeiben olly hűséggel vezetgette éppen maga volt a' király.

T a l l é r ó r a .

Dorer József Bétsi órás mester, a' kinek boltja a' Wollzeile utszában vagy a' Ts. K. posta mellett, olyan remek zsebbeli órákat készít, mellyeknek tokja az idei kétforintos új tallérhoz tökéletesen hasonlít, úgy hogy első tekintettel az órát minden tsak tallérnak tartaná. De ha ki a' sasos felit jobban megnézi, megpillant a' kétfejű sas szárnyain két lyukat, mellyeket egy szem lentse nagyságú üvegek fedvén, ezeken által egyikén keresztül az óra, másikon pedig a' minuta számát láthatja. A' legelső tallérórát Ő Felségének a' Tsászárnak nyújtotta által *Dorer* órás. A' mellett, hogy ezen órák tsak tallérnyi nagyságúak és laposságúak, a' mint állítják pontosan járnak.

Felelet a' Sokféle XXVIII-dik számjában, „a'
Sikeretlen fáradozást“ festő distichonra, melly így
 kezdődik: „Építünk folyvást, de nem épülünk, 's a' t.
 Épülünk tsak ugyan! Lám a' fővárosi útszák
 Német névjök alatt ott vagyon a' magyar is. *)

*) A' mennyire én emlékezem, a' magyar nem mindenütt van alatta a' németnek, 's jobb is úgy, ha a' magyar van felyül, mert így az alsó megmagyarázza a' felsőt hogy mit tesz, különbön nem értik,

a' Red.

N é v ó s z O r v o s n a k.

Névósz neve soha sem vesz;
 Mert e' tágas temetön
 Minden kö bizonyrágot tesz,
 Hogy e' széles nagy földön
 Névósz nagy tudományának
 Emlék oszlopi állanak.

R e j t e t t s z ó.

Öt betüből áll az egész
 Madarat mondunk vele,
 Ha elveted végbetűjét
 Tiszta szeretet jele
 Lesz, — 's ha öszvetserélgeted
 Tagjait, úgy meglelheted
 Tested részei között.

Megfejtés: a' XXXI Szám. Eper.